

ΝΕΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Επιμορφώσεις Μάχιμων Εκπαιδευτικών
Δημοτικής Εκπαίδευσης

1^η Συνάντηση (Μέρος Α΄: Φιλοσοφία)

Εισηγητές: Δρ Κωνσταντίνος Θεοφιλίδης
Γιώργος Κάρουλλας
Χριστίνα Σταύρου

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΜΑΧΙΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ΦΑΣΗ Γ΄

- 1^η Συνάντηση – Νέα Α.Π.
- 2^η Συνάντηση
 - Αρχές Δόμησης Ενότητας και Μαθήματος
 - Δειγματικά μαθήματα και Δειγματική Ενότητα
 - Ετοιμασία για «μπόλιασμα»
- 3^η Συνάντηση
 - Πρακτική ενασχόληση με τη δόμηση Ενότητας και μαθημάτων

Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση

- Η προωθούμενη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση έχει ως στόχο τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος και τη διαμόρφωση του Δημοκρατικού και Ανθρώπινου Σχολείου.
 - Μαθητοκεντρική διδασκαλία / Διαφοροποίηση
 - Έμφαση στις δεξιότητες – κλειδιά

Γενική Φιλοσοφία των Νέων Α.Π.

Γενικός σκοπός της εκπαίδευσης:

Το Εκπαιδευτικό Σύστημα να διασφαλίζει για τους νέους ανθρώπους:

- τη δραστήρια συμμετοχή τους
 - στην εργασία
 - στην πολιτική
 - στην οικονομία
 - στον πολιτισμό
- τη συμβολή τους στην ανάπτυξη της γνώσης
- τη διαβίωσή τους στη γη των προγόνων τους σε συνθήκες ελευθερίας, δημοκρατίας, ευημερίας και κοινωνικής δικαιοσύνης

Μεταρρύθμιση Α. Π.

Τι είναι μεταρρύθμιση Α.Π.;

- Απαντήσεις σε θεμελιώδη ερωτήματα πολιτικού χαρακτήρα
- Μεταρρύθμιση ...
 - στους ειδικούς στόχους και στο περιεχόμενο των μαθημάτων
 - στα Προγράμματα Σπουδών για κάθε τάξη και γνωστικό αντικείμενο
 - στους δείκτες επιτυχίας
 - στις μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης
 - στο μαθησιακό περιβάλλον
 - στις μορφές αξιολόγησης
 - στις σχέσεις σχολείου και οικογένειας
- Το περιεχόμενο των Α.Π. προδιαγράφει τις μελλοντικές ανάγκες σε υλικοτεχνική υποδομή, διδακτικά υλικά, μέσα, εγχειρίδια, αξιολόγηση

Διαμόρφωση Νέων Α.Π.

Το ιστορικό της προσπάθειας

- Ε.Δ.Α.Π. - «Πρόταση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης (2008) – Κείμενο Αρχών για τα Νέα Α.Π.
- Θεωρητικό πλαίσιο και περιεχόμενο (2009)
 - σε συνεργασία με τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κύριο Απόστολο Κατσίκη
- Εκτενή και Συνοπτικά Α.Π.
- Αναδιαμόρφωση του Α.Π. – από τον Οκτώβριο του 2010

Συστατικά Στοιχεία κάθε Α. Π.

Τέσσερα συστατικά στοιχεία κάθε Α.Π.:

- Φιλοσοφία – σκοπός – στόχοι
- Περιεχόμενο – Πρόγραμμα Σπουδών (γνώσεις / Δεξιότητες / Στάσεις)
- Παιδαγωγική Προσέγγιση – Δραστηριότητες
- Αξιολόγηση

Η κατάσταση μέχρι σήμερα ...

- Τα υφιστάμενα Α.Π. και η σημερινή πρακτική
- Τα Συνοπτικά Α.Π.

ΕΚΤΕΝΗΣ ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΝ Α. Π.

1. Γενικότερη φιλοσοφία *[Εμπλουτισμός]*
2. Περιεχόμενο του Προγράμματος
Σπουδών για κάθε τάξη – Θεματικές
Ενότητες
[Εκτενής αναδόμηση και αναδιοργάνωση]
3. Παιδαγωγική Προσέγγιση
[Εκτενής Εμπλουτισμός]
4. Αξιολόγηση – Δείκτες Επιτυχίας
[Εκτενής αναδόμηση και αναδιοργάνωση]

Τι λάβαμε υπόψη ...

- Αρχές Νέων Α.Π. – Ε.Δ.Α.Π.
- Θεωρητικό πλαίσιο (ομάδα κ. Κατσίκη)
- Σύγχρονες τάσεις από την επιστήμη της Γεωγραφίας
- Σύγχρονες τάσεις από τη διδακτική της Γεωγραφίας
- Αναλυτικά Προγράμματα άλλων χωρών
- Διδακτική Εμπειρία
- Τριβή με εκπαιδευτικούς
- Συγκεκριμένες αρχές που συνδέονται με τη διατύπωση στόχων, την επιλογή και διαμόρφωση περιεχομένου, τη διδακτική μεθοδολογία, τα οποία συνιστούν άποψη της ομάδας εργασίας για την υφή της Γεωγραφικής εκπαίδευσης στην Κύπρο

Τι είναι η σύγχρονη σχολική Γεωγραφία;

- Ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της σύγχρονης γεωγραφίας, ως επιστήμης και ως διδακτικής, και στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μαθαίνουν (φιλτράρεται μέσα από τις επιστήμες της Αγωγής), για να εξυπηρετηθούν οι σκοποί του Νέου Αναλυτικού Προγράμματος
- Το Α.Π. Γεωγραφίας είναι η κατεύθυνση στην οποία έχει αποφασιστεί ότι πρέπει να κατευθυνθεί η κοινωνία

Φιλοσοφία των Νέων Α.Π. Γεωγραφίας

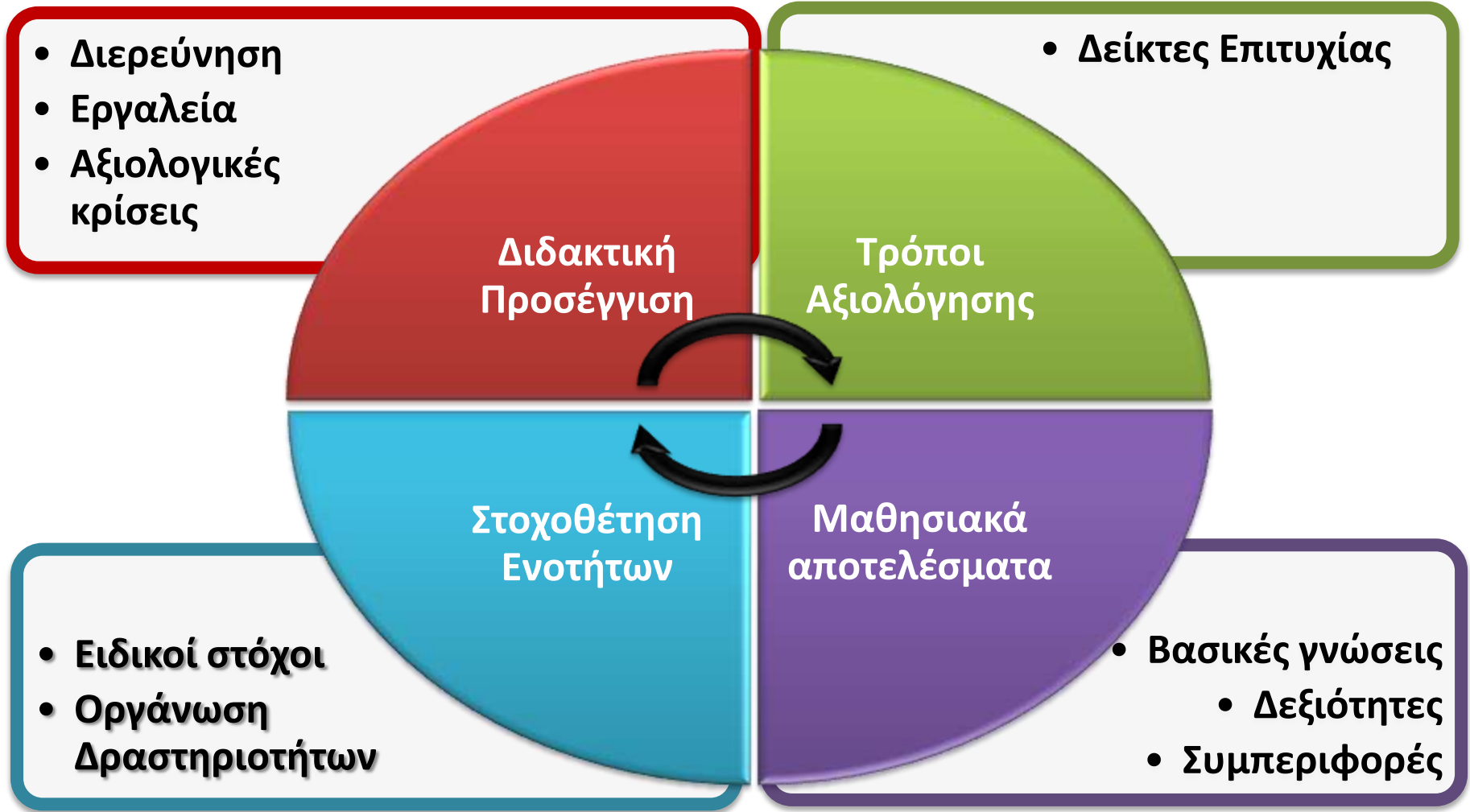
Προσανατολισμός – Σκοπός

Αποστολή της εκπαίδευσης ... μέσα από το μάθημα της Γεωγραφίας

Διαμόρφωση ανθρώπων που έχουν τα εξής γνωρίσματα (τρεις πυλώνες στόχων):

- **Κατέχουν ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων**
 - Τι είναι «γνώση» για τη Γεωγραφία;
- **Διαθέτουν στον ψηλότερο δυνατό βαθμό τις κομβικές ιδιότητες, ικανότητες και δεξιότητες, που απαιτούνται στην κοινωνία του 21^{ου} αιώνα (δεξιότητες - κλειδιά)**
 - Πώς καλλιεργούνται οι δεξιότητες – κλειδιά μέσα από μάθημα της Γεωγραφίας;
- **Αναπτύσσουν αξίες, υιοθετούν στάσεις και επιδεικνύουν συμπεριφορές, που απαρτίζουν τη σύγχρονη δημοκρατική πολιτότητα**
 - Πώς επιδιώκεται η καλλιέργεια αξιών, στάσεων και συμπεριφορών μέσα από το μάθημα της Γεωγραφίας;

Φιλοσοφία – Σκοπός – Στόχοι

Γενική Φιλοσοφία των Νέων Α.Π. Γεωγραφίας

- Πώς ορίζεται τι είναι Γεωγραφία;
- Πώς ορίζεται το περιεχόμενο της Γεωγραφίας;
- Πώς το περιεχόμενο «φιλτράρεται» μέσα από τις επιστήμες της Αγωγής, για να εξυπηρετήσει και να υλοποιήσει τους τρεις πυλώνες στόχων του Νέου Α.Π.;
 - Γνώσεις
 - Δεξιότητες-κλειδιά
 - Στάσεις-αξίες-συμπεριφορές

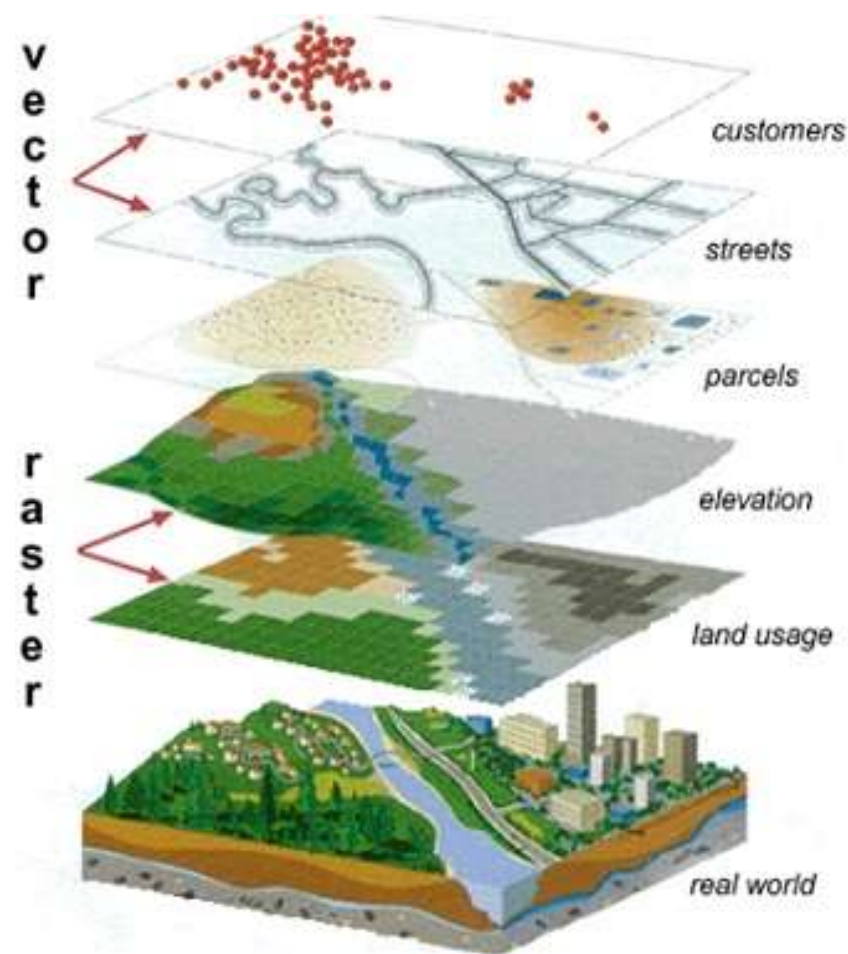
Ορισμός της Γεωγραφίας

... είναι η επιστήμη των **εμφανίσεων** (αντικειμένων και κατανομών) της επιφάνειας της γης, δηλαδή της γεώσφαιρας.

Μελετά και διερευνά τη **θέση**, τη **φύση**, τη **δομή**, την **προέλευση**, τις **μεταβολές**, τις **εξελίξεις** και τις **σχέσεις-αλληλεπιδράσεις** μεταξύ των γεωγραφικών στοιχείων-παραγόντων.

Ο χώρος ως ολότητα

αλληλεπιδρώντα στοιχεία που τον καθιστούν δυναμικό

Με τι ασχολούνται οι Γεωγράφοι;

Σύνδεσμος Ευρωπαϊών
Γεωγράφων -EuroGeo

Με τι ασχολούνται οι Γεωγράφοι; (Geocube)

Exploring our World Εξερευνώντας τον Κόσμο μας	Fascinating Earth Φυσικές Καταστροφές	Living Together Ανθρώπινες Αλληλεπιδράσεις	Shrinking Planet Συρρίκνωση και Χρήση των πόρων	Useful Geographies Γεωγραφικές Εφαρμογές	Earth from all angles Η Γη από όλες τις γωνίες
<ul style="list-style-type: none"> ➤ πόλεμος ➤ τουρισμός ➤ εξαφάνιση ειδών ➤ αποδάσωση ➤ γήρανση του πληθυσμού ➤ αύξηση και κατανομή πληθυσμού ➤ τρύπα του όζοντος ➤ πρόβλεψη καιρού ➤ κλιματικές αλλαγές 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ σεισμοί ➤ τσουνάμι ➤ καταιγίδες ➤ πλημμύρες ➤ δασικές πυρκαγιές ➤ αλληλεπιδράσ εις γεώσφαιρας- βιόσφαιρας- υδρόσφαιρας ➤ ηφαίστεια ➤ τυφώνες ➤ ξηρασία 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ μετανάστευσ η ➤ κινητικότητα ➤ φτώχεια ➤ αλφαριθμητισμ ος ➤ εθνικότητα και θρησκείες ➤ γλώσσες ➤ υγεία ➤ οικονομική ανάπτυξη ➤ ρύπανση αστικών συστημάτων 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ γεωργία ➤ διαχείριση φυσικών πόρων ➤ στέγαση ➤ οικοσυστήματα ➤ υδάτινοι πόροι ➤ απορρίματα, ρύπανση και μόλυνση ➤ ορυκτά ➤ παραγωγή και κατανομή τροφίμων ➤ ενέργεια 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ γεωγραφικές δεξιότητες ➤ χρήση χαρτών ➤ γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών ➤ αξιολόγηση κινδύνων και λήψη απόφασης ➤ μεταφορές ➤ διαχείριση εγκαταστάσεων ➤ πολεοδομία (σχεδιασμός) ➤ εκπαίδευση ➤ αειφόρος διαχείριση των πόρων 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ αστικό τοπίο ➤ αγροτικό τοπίο ➤ ωκεανοί και θάλασσες ➤ ποταμοί ➤ οροσειρές ➤ έρημοι ➤ καρστικά τοπία ➤ πολιτικές περιοχές
<p>Φεβρουάριος-Απρίλιος 2011</p>		<p>Π. Ι. - Επιμόρφωση Μάχιμων Εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης (Φάση Γ')</p>			<p>19</p>

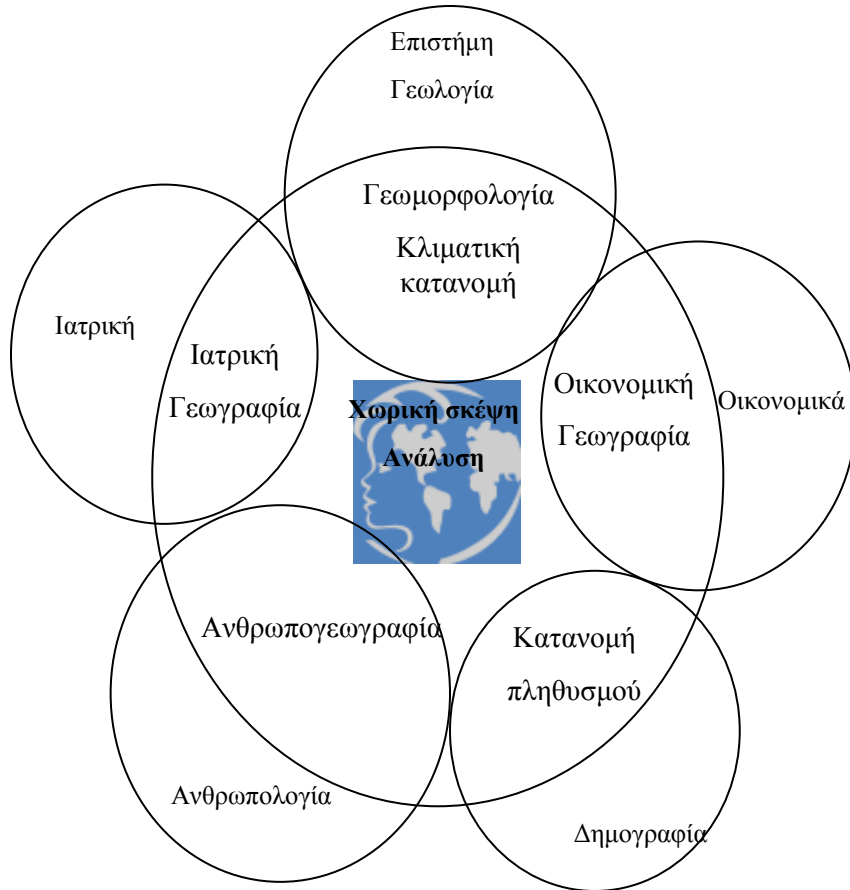
Τι είναι ...

**Συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων για
τη Γεωγραφία;**

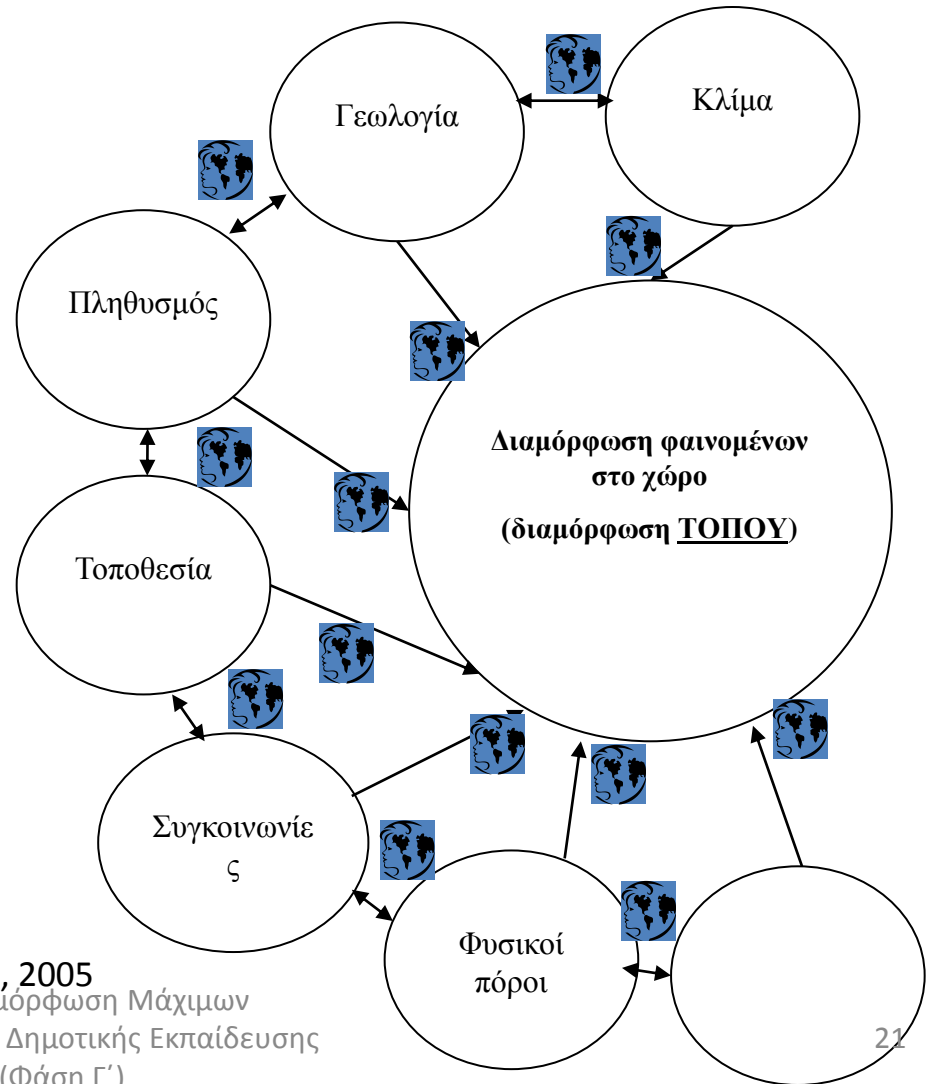
Θεματική ή Περιφερειακή Γεωγραφία

Θεματική Γεωγραφία

Fenneman, 1919

Περιφερειακή Γεωγραφία

Gersmehl, 2005

Π. Ι. - Επιμόρφωση Μάχιμων

Εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης
(Φάση Γ')

Το «ψαλίδι» του Gersmehl

- Περιφερειακή και Θεματική Γεωγραφία ως οι δύο λεπίδες του ίδιου ψαλιδιού
- Πρόκληση: Να κρατήσουμε τις λεπίδες μαζί, για να κόβει το ψαλίδι αποτελεσματικά

Η γνωστική ψυχολογία για το «ψαλίδι»

- «Αριστερό-αναλυτικό» και «δεξιό-διαισθητικό» ημισφαίριο του εγκεφάλου
- Χωρική σκέψη και «συνεργασία» διαφόρων «περιοχών» του εγκεφάλου

Τι είναι ...

Συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων για τη Γεωγραφία; [1]

- Θέσεις και περιοχές προκειμένου να τοποθετούν γεγονότα σε ένα γεωγραφικό πλαίσιο και να κατανοούν βασικές αρχές στο χώρο
 - Γνώση για τις θέσεις και τις συνθήκες που επικρατούν εκεί
 - Μια παράσταση για το πώς μοιάζει μια περιοχή ... παραστάσεις του πραγματικού κόσμου

Τι είναι ...

Συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων για τη Γεωγραφία; [2]

- Φυσική Γεωγραφία και οι διαδικασίες της
- Κοινωνικο-οικονομικά συστήματα (τομείς παραγωγής, παροχή υπηρεσιών, δημογραφικά φαινόμενα) και οι αλληλεπιδράσεις τους
 - Ανθρωπογεωγραφία
 - Γεωγραφία των θρησκειών
 - Οικονομική Γεωγραφία
 - Γεωγραφία του πληθυσμού
- Αλληλεπίδραση φυσικών παραγόντων και ανθρώπινων δραστηριοτήτων

Τι είναι ...

Συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων για τη Γεωγραφία; [3]

- Ποικιλομορφία των λαών και των κοινωνιών
 - π.χ. Πολυπολιτισμικές - Διαπολιτισμικές κοινωνίες
 - π.χ. Δημιουργία παροικιών
- Η δομή και οι εξελίξεις της ιδιαίτερης πατρίδας μας
 - π.χ. Γεωμορφολογική και διοικητική δομή της Κύπρου (Γ' τάξη)
 - π.χ. Ανθρωπογεωγραφική δομή / κοινωνία (Δ' τάξη)

Ιδιότητες, ικανότητες και δεξιότητες, που απαιτούνται στην κοινωνία του 21^{ου} αιώνα [1]

- Δεξιότητα κριτικής σκέψης και αναστοχαστικής διαχείρισης της γνώσης - αξιολογικές κρίσεις για τις συνθήκες και τη διάταξη των τόπων
- Δεξιότητες ανάλυσης και σχεδιασμού
 - Γνωστικές αναλυτικές δεξιότητες
- Ικανότητα για δημιουργία (δημιουργικότητα)
- Δεξιότητα χωρικής, γραφικής, λεκτικής επικοινωνίας
 - Λεξιλόγιο, γεωγραφικοί όροι, εργαλεία
- Ικανότητα για θεωρητική σκέψη και μετατροπή της θεωρίας σε πράξη

Ιδιότητες, ικανότητες και δεξιότητες, που απαιτούνται στην κοινωνία του 21^{ου} αιώνα [2]

- Ικανότητα για άριστη, δόκιμη και συνετή χρήση των Τ.Π.Ε.
 - Ψηφιακές υδρόγειοι
 - Γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών
- Προθυμία και ικανότητα για συλλογική εργασία και ανταλλαγή πληροφοριών
- Ικανότητα για γεωγραφική δραστηριότητα διερεύνησης (π.χ. μελέτη πεδίου, γεωγραφικές διαδικασίες διερεύνησης)

Αξίες, στάσεις, συμπεριφορές, που απαρτίζουν τη σύγχρονη δημοκρατική πολιτότητα [1]

- Διατήρηση και ενίσχυση του φυσικού ενδιαφέροντος των μαθητών για το περιβάλλον και την ποικιλία των φυσικών και ανθρωπογενών χαρακτηριστικών στην επιφάνεια της γης

Αξίες, στάσεις, συμπεριφορές, που απαρτίζουν τη σύγχρονη δημοκρατική πολιτότητα [2]

- Σεβασμός και αποδοχή της διαφορετικότητας των ανθρωπογενών και φυσικών τοπίων
- Προβληματισμός για την ποιότητα, το σχεδιασμό και τη διαχείριση του χώρου και της γης ως κατοικίας και ως πεδίου δραστηριοποίησης του ανθρώπου – Κοινωνική Υπευθυνότητα

Αξίες, στάσεις, συμπεριφορές, που απαρτίζουν τη σύγχρονη δημοκρατική πολιτότητα [3]

- Εφαρμογή της γεωγραφικής γνώσης σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής ζωής (σχολική, ιδιωτική)
- Σεβασμός στο δικαίωμα όλων των ανθρώπων για ισότητα – περιβαλλοντική δικαιοσύνη
- Υιοθέτηση τρόπων συμπεριφοράς που να πηγάζουν από τη γνώση και την κατανόηση φαινομένων σε διάφορες κλίμακες

Τι είναι χωρική σκέψη;

- Συλλογή από **γνωστικές δεξιότητες** (National Research Council, Εθνική Ακαδημία Επιστημών)
- Ερμηνευτικές, αντιληπτικές **μορφές γνώσης και μετασχηματισμού της γνώσης**
- Κοινός **καθημερινός τρόπος σκέψης** (αντικείμενα και σχέσεις σε αλληλεπίδραση που εκφράζονται με απόσταση, σχήματα, μορφές, διευθύνσεις, κ.ά.)

Χωρική σκέψη: κράμα από τρία συστατικά στοιχεία

- 1. Έννοιες του χώρου** (ονόματα, ιδιότητες, απόσταση, σύστημα αναφοράς, διαστάσεις, συνέχεια, εγγύτητα, διαχωρισμός)
- 2. Εργαλεία απεικόνισης και αναπαράστασης** (σχέσεις μεταξύ αντικειμένων, στατικοί – δυναμικοί χάρτες, προβολές, ερμηνεία χαρτών και διαγραμμάτων)
- 3. Διαδικασίες συλλογισμού** (εκτιμήσεις, αποφάσεις)

Λειτουργία Χωρικής σκέψης

